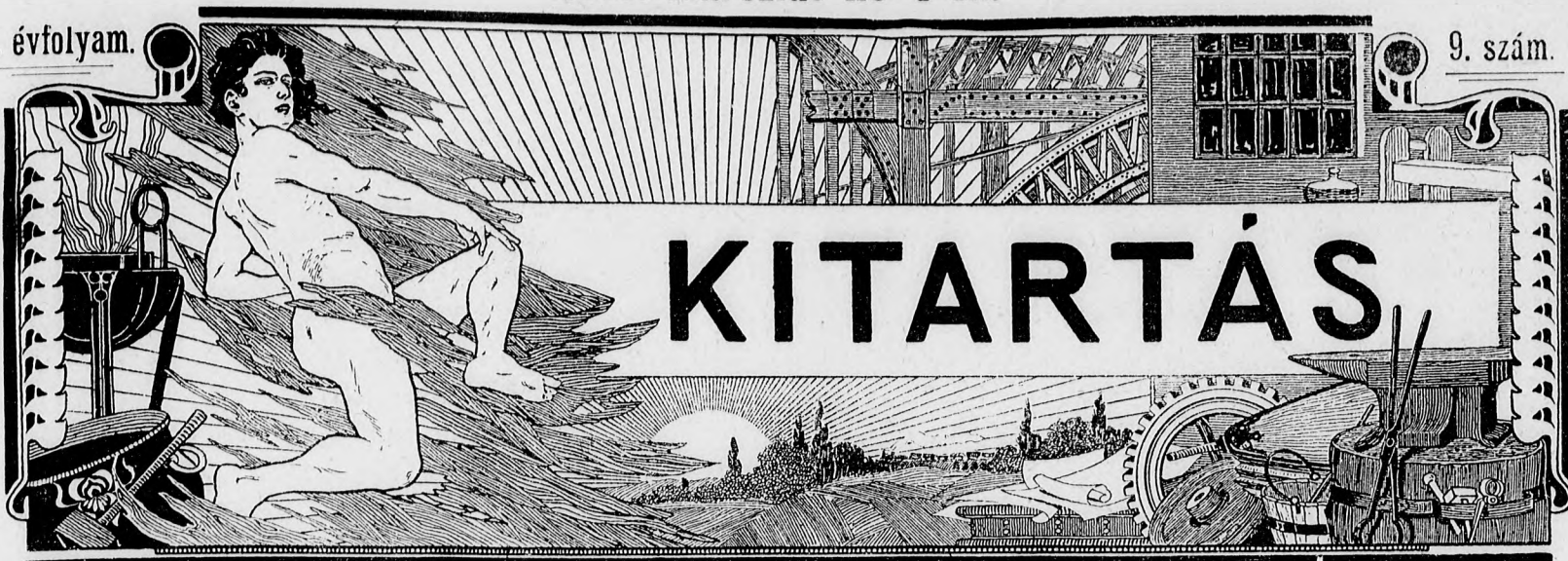

1900. márczius hó 4-én.

II. évfolyam.

9. szám.

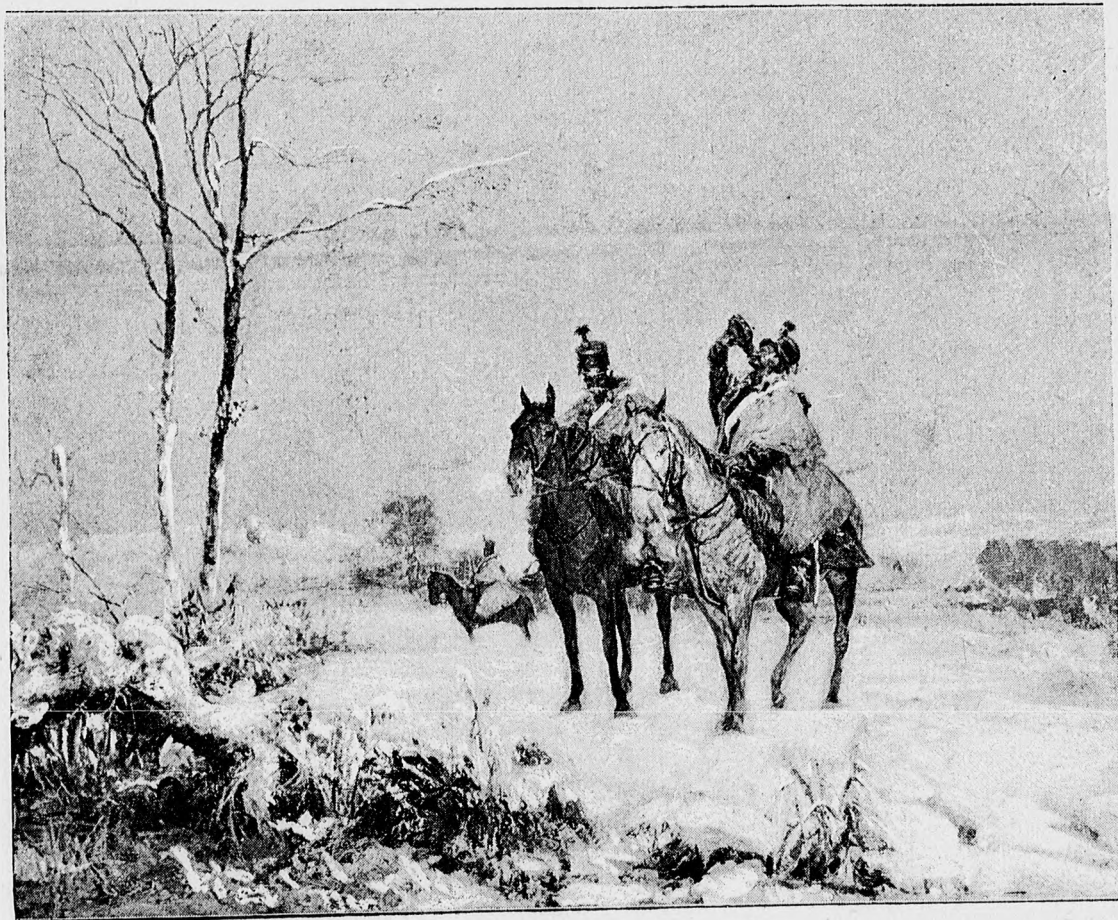
Társadalmi, szépirodalmi és ismeretterjesztő hetilap.

MEGJELENIK VASÁRNAPONKINT.

Előfizetési díj:
Helyben és vidéken postaküldéssel24 korona.
Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a *Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaságnál* 2000 koronára vannak biztosítva.

Felelős szerkesztő:
benedekfalvi dr. LUBY GYULA,
köz- és váltó-ügyvéd,
a m. kir. államvasutak titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,
VIII. ker., Köztemető-út 3. sz.
Telefon szám 58-61.

Huszárok az előőrsön

Szép élet a huszár-élet. Mindenki tudja, hogy ő a világ első katonája. Hát még ha teljes parádében végigvágat egy-egy huszárszakasz az utcán! Be sok leányszív dobban meg titkos vágyakozással, édes ábrándokkal a nyalka gyerekek után! De nemcsak ragyogás ám a huszárélet. Nehéz, fárasztó kötelességei is vannak ám a tarka életnek és ember legyen a talpán, aki bátran és vitézül megfelel minden kötelességének, amit a huszáresákokkal nyomnak a fejébe. Láttatok-e már attackban vágató huszárokat, amint forgószél módjára rohannak egy bizonyos cél felé? Hogy zúg, hogy dobog örömeiben a büszke magyar föld, mely szülte a világ első katonáját, a huszárt. . . .

Képünk azt a jelenetet ábrázolja, mikor az előőrsön levő huszárok kémlelik a messziséget, közbe pedig jókat huznak a kulaesből, hogy egy kis erőre tegyenek szert a fáradtságos hadgyakorlathoz.

Magyar kultúra Párisban.

Aki betekintett az „Iparművészeti Muzeumba“, egy kicsit meglepődött, hogy a gyönyörű üvegtetős terem bejárójánál két nyalka huszár fogadja; nem huszárnak elkeresztelt lakáj, hanem valóságos katona teljes adjusztirungban, pompás paripán. Ez a nem remélt fogadtatás egy percze emlékezetünkbe hozza azt az adomát, amely a millennáris évben szájról-szájra járt s amelynek főhőse közéletünk egyik dísze. Akkor ugyanis francia, angol, német, olasz orvosok tekintették meg egyik nevezetes kórházunkat, amelynek előcsarnokában a nagytudású főorvos fogadta: kardosan, sarkantus csizmában, kaczkias mentében, gyönyörű kócsagtollas főveggel. Az idegen orvosok ugyancsak néztek, amikor meghallották, hogy ez a renaissance-stilű félelmetes hadfi írja odabenn a receptjét s ügyel a nagy intézet főkönyveire. Elfelejtették nekik megmagyarázni, hogy ránk magyarokra nagyon kevés tárgyi reminiscencia maradt fényes multunkból, s hogy tehát nagy örömmel vesszük elő ezt a keveset olyankor, amikor kiválóan hangsúlyozni akarjuk a mi törzsökös magyar mivoltunkat.

A huszár is egy ilyen emlék. Ragyogón süt ki multunkból. Szemünk fénye, a menyecskek öröme, leghiresebb hatvágásaink remeklő mestere. Legendássá lett régóta: tudjuk, hogy a huszár egészen bizonyosan lóháton megyen az égbe, itt e földön pedig a világ első katonája. Le is fordították minden nyelvre s az egész földgömb közkincese lett, de a magyar huszár, a törzs és előd, akiből min-

den egyéb huszár fejlődött, mégis csak a legnagyobb szerű, az utólérhetetlen eredeti.

Némi jussa tehát van ott annak a két huszárnak. Régi dal, régi dicsőségről. Persze csak a figurájuk van ott, a két paripa kitömött lóbőr, a két huszár meg szépen felöltöztetett bábu. Ez a nyalka pár a ragyogó multnál egyebet is szimbolizál ott. Körülbelül azt, hogy az a hirtelen kipattant, erősen magyar izű kultúra, amelynek virágait e hatalmas csarnokban egybegyűjtve láttuk, a huszár-attak tempójában támad és győzedelmeskedik. Igenis győzedelmeskedik Párisban, a világverseny középpontján; érezzük, tudjuk előre, hogy ezt a munkát nagyon meg fogják nézni odakünn s akadnak majd közte egynéhány darabja, amelyet nincs olyan francia vagy angol mester, aki megcsinálna. Például a Zsolnay eozinos költeményeit. . . .

Egy pár váza meg edény, — valaki tán csekellené. De hisz nem is katalogus-számokról van itt szó. Ezek a mesterművek a mi iparművészetünknek legkitünőbb előőrsei és ez idő szerint a mi iparművészetünk mutatja a legfejlettebb formában a magyar géniuszt. Bocsásanak meg kulturpolitikaink, tudósaink, a festők és szobrászok, az írók és költők, a kereskedők és iparosok: a modern magyar tehetség igazán a művészi iparban teremtette meg eddig a legkimagaslóbbat, amivel dicsekedhetünk odakünn a külföldön is. És megteremtette ezt a legrövidebb idő alatt, szinte el sem hinnők, ha nem győzne meg minket erről egy rövidke levelezés az iparművészeti annáleseinkben. Hogy hol tartunk ma, arról ez a kiállítás

* * * * T Á R C Z A . * * * *

A jó fuvar.

— Irta Zsitvay Sándor. —

Bizony bátyám uram, rossz időket élünk. Naponta esik a hó, az utak járhatlanok, fuvar semmi; már alig van sóra való az almáriom fiókjában. Ha ez az idő még tovább kuruczodik s nem szűnik a havazás, igazán nem tudom, mi lesz a szegény ember fiából.

— Még te is beszélsz, öcsém, kinek egy féhely szessziója van? Hát akkor mit szóljak én, mi? Én, kinek egy rozoga taligán és egy pár sovány gebén kívül még egy jóra való subám sincs, he!

— Hja, bátyám - uram csak magáról gondoskodik, aztán hát adóssága sincs! De én! De hát mint is mondjam, hisz ugy is tudja kelmed, hogy három év előtt leégtem egész csupaszra, tavaly a lovam döglött meg, a fránya tudja miféle nyavalyá-

ban, az idén meg a jussból kellett felerészt kifizetnem annak a lelketlen sógoromnak. Tudja kend, ha rá lett volna szorulva, eb az ingét, szó nélkül fizettem volna, de hát vót mit a tejbe aprítani házánál és még sem várt egy minutomig sem; égjen rajt a lelke annak a lelketlen kutyának.

— Ne boszankodj öcsém! Kifizetted s most hallgatás a helye. Te pedig nyugton alhatsz tőle.

— Hát hiszen megnyugodnék én, csak ne vónék ugy megszorúva a pénz dögában.

— So'se búsulj öcsém, ha most nincs, majd lesz. A jó Isten majd csak gondol miránk is, vagy mi!

Igy vitatkoztak egy zord téli nap délelőttjén Nyerges-Ujfalun Sitványi Endre korcsmájában az öreg Csehi István zsellér és ifju Sohner Pál féhelyes gazda.

Körülöttük vagy husz más, fuvar nélküli gazda foglalt helyet a kályha körüli asztaloknál, egyrészt, hogy elgémberedett tagjaikat melengessék s másrészt, hogy unalmukban egyről-másról előhozakodjanak.

Öblös cseréppipákból hatalmas füstfelhőket eregetve, sóvárogva néztek a söntés felé s irigyeltek azt, kinek egy félliter borra tellett a szegénységtől összelapult bugyellárisból.

— No emberek, — szolt a korcsmáros, kinek

beszél. Egy sor magyar munka van itt, amely kimegyen a párisi kiállításra s készült többnyire az „Iparművészeti Társulat“ serkentésére, megbízásából vagy közbenjárása révén.

A kiállítók közül Zsolnayt említjük első helyen s ő méltán megérdemli az első helyet az egész, sok száz számot felölelő kiállításban. Hogy mit formál ez a művész égett anyagból, az olyan bűvészkedés, amiben senki sem utánozhatja. Ez a néhány cserép finom magyar kultúra. Az ő kis gyűjteményét néhány kiválóan pompás darab koronázza meg: egy váza, amelynek bordáin a lila átfut a lăpis lazuliba, az ultramarinba, az emeraldzöldbe, a tenger simuló, ingadozó, egybefőstött színeibe. Kis váza, finoman odalehelt formákkal, valami virágmotívum futja körül, hol erősebben kiemelkedve, hol szorosan, majdnem csókosan odatapadva az alaphoz, amelyet szerelmesen ékesít. Látszik az ujjak nyoma, amelyek művészi lelkesedéssel huzták végig rajta az agyagrészeket.

Azt hiszem, hogy ez a gyűjtemény egymaga is elégséges lesz arra, hogy a világ finom inyczei megsüvegeljék a magyar talentumot. De akad egyéb munka is, fiatal művésztünk szép hajtásai, amelyeket bátran küldhetünk ki a versenyre. Például az az üvegszekrény, amelyben Hibján Samu és Róger Adolf zománczos ékszerei vannak, ezeket Horti Pál, Hirschler Mór és Székely Árpád tervezték s itt nemcsak a zománcz tökéletes kezelése tűnik fel, hanem a teljesen modern formák, a lendületes vonalvezetés, a színmegválogatás és a technikának teljes érvényesítése. Egy másik üvegszekrény bőrből készült könyvtáblát meg

tárczát rejt magában, olyan jokat és szépeket, amelyeneket még nem láttunk magyar iparművésztől. Ez a szekrény valóságos meglepetés, bár rokonformájú munkát eleget láttunk külföldi mesterektől. Gottermayernek szép bőrmozsajkait nagy izléssel tervezte Boros Rudolf tanár és a jóhírű magyar könyvkötő a legnagyobb pontossággal, és ami a fő, igazi szeretettel csinálta meg. Faragó Ödön is nagyon szép terveket rajzolt Tull Viktornak, ezek diskrét, majd tüzes színűkkel és finoman komponált egyszerű levél-ornamentumaikkal válnak ki. Eredetiség dolgában talán legelől kellett volna szólnunk Fischhoffer bőrmunkáiról, amelyekhez ügyesen stilizált színes magyar genre-alakokat tervezett Nagy Sándor.

Mindez a holmi ott van az iparművészeti csoport előszobájában sok más üde munka társaságában: van itt üvegportéka Schreiberék és Kossuch gyárából, köztük egy pár szép ornamentumos metszett serleg, azután Telcs Ede markáns, erősen karakterisztikus magyar alakjai, apró terrakották, sok leleményességgel és temperamentumosan megmintázva, Fischer Emil porzellánjai, amelyek a vieux-Saxe-utánzatokból hirtelenül modernekké lettek.

Végül hét szoba. Tudniillik a berendezésük: butor, szőnyeg, díszholmi, függöny, óra, kandalló, csillár, minden, ami csak uri otthonba való. A megrendelők az ország legelső fórumai: a király, a parlament, a főváros. Mindhármán hozzájuk méltó holmit kaptak. Faragó Ödön tervezte az első három szoba butorait és több egyéb kellékét is. Ennek a művésznak utjait és céljait már ösmeri a közönség: magyaros-

a sok pipázó potya-vendég ugyszólván a hátán ült — igyanak valamit, mert ha maguk csak pipáznak és nem isznak, akkor én kendtekre ráfizetek. Tudják kendtek, hogy nagy a regále-bérlet, az adó, hát még az a sok sallang, ami vele jár.

— Innánk mi, csak vóna miből fizetni. De hát kereset nincs, a termést elvitte a zsidó, még dohány is alig akad a ládafiában. Csak már az időből bejebb vónánk, hogy a fuvarozás megindúna, mindjárt jobb keletje lenne az itókának is.

— Hát ki mondja, hogy nincs fuvar? Na, hiszen ez szép dolog. Hát maguk még nem is tudják?

— Hát már ugyan honnan tudnánk mi azt, kocsmáros ur? Nem kerestett bennünket a kutya sem, hogy fuvarba hijjon.

— Nem is ment az egyikhez sem, hanem itt volt nálam az a bizonyos ur, aki havat akar fuvaroztatni.

— Havat-e? kérdék a parasztek álmélkodva.

— No, mit bāmúlnak? Persze hogy azt.

— Hát aztán mire jó az? kérdék a parasztek még nagyobb ámulattal.

— Azt maguk ne firtassák. A földolog az, hogy fuvar van, akár az egész falu részére.

— Oszteg mit fizet az a bizonyos ur egy fuvarért?

— Hát biz' az briliánsan fizet. Kendtek nagyon meg lehetnek elégedve a fuvarbérrel.

— No de mégis, hát csak mondja meg a kocsmáros ur, mennyi lesz a fuvarbér?

— Ej, de kíváncsiak!

A parasztek összenéztek, mesének tartva az egészet, nem tudták, higyjenek-e vagy sem.

— Mese' a, kocsmáros ur!

— Korántsem, mert az az ur 40 krajezárt fizet, de csakis az átvételnél.

A parasztek ismét hinni kezdtek és tovább kérdezősködtek.

— És hová kell a havat fuvarozni?

— Nem messzire, csak ide a sánczmelletti térségre, mely a falu felett terül el.

— Ajha! Ez aztán igazán jó fuvar lesz — felelék a parasztek örömmel. — És mikor kezdhetjük a fuvarozást, kocsmáros ur?

— Akár mindjárt; mindenesetre addig, míg a hó tart.

A parasztek rendkívül örvendtek a jó fuvarnak s örömben kiki szaladt jó ismerőséhez megvinni a jó hirt. Félóra mulva már a fél falu fuva-

ság az, amit akar, még pedig új formák és a népies diszitó elemek megnemesített kiadásával. Ez a probléma mindjárt az első elgondolásra kissé zavarosnak hat s ha Faragó csak úgy előszóval elmondaná nekünk, keveset biznánk benne. De az ilyen esetben csakugyan elröppen a szó és a tett beszél. Kevésbé tehetséges ember kezei közt talán felemás, zavart munka támadna az ilyen törekvésekből, ő azonban nagyon dicséretesen oldotta meg a magatűzte feladatát. Mi is szeretjük a régi magyar diszitó stílust, mégis attól tartunk néha, hogy minden anyag nem hajlik a felvételre s hogy a formái, bármint köszörülnek és csiszolják, olykor megtartanak valamelyes parlagi vonást. Faragó ettől sem ijed vissza, sőt nem bánja, ha olykor a finom magyar ember butorára is rácsuszik valami a tanyák magyarjának formáiból. Ösmerjük ennek a kiváló tervelőnek több mesterművét, amelyeket páczott cseresznyefából és kovácsolt vasból teremtett össze: ez a variáció apróbütykös íveivel, kagyló peremére emlékeztető üvegfoglalataival vissza-visszatér itt. Teheti, mert ez a forma a Faragóé. Akadtak munkatársai, akik vele kongemálisan dolgoztak: elsősorban kitűnő iparosemberek, akik ugyancsak értenek az anyaguk megmunkálásához. De meg művésztársai is kitétek magukért. Beck Ö. Fülöp ezüst dohányzókészletén felette izlésesen és nagy egyszerűséggel van felhasználva a gyermeklánczfű diszitó elem gyanánt. Ezt a motívumot ugyan bőségesen alkalmazták külföldi mesterek, de ritkán ilyen nagy és sokatmondó egyszerűséggel. A Horti-tervezte pálmataratót pompásan domborította egy darab rézből

Jancsurák Spiegl szép tamtamját ismét viszontlátjuk itt. De egyik főekessége a szobának az a szőnyeg, amelyet Kriesch Aladár tervezett és a pozsonyi államilag segélyezett szövőiskola készített. Ehhez gratulálhat magának a főváros s reméljük, hogy idővel méltó is lesz hozzá. A halványsárga, emeraldzöld, világoskék belső mező derült és nagy formái nyugodalmasan, a pamut puha nyugodalmaságával takarják a pallót, de kiválóan érdekes és festői a szegélyzete, amely egészen európai művészettel ad keleties derült hangulatot. Mind nem sorolhatjuk itt fel az érdekes műtárgyakat, pedig sorra megérdemelnék.

A negyedik szoba a parlamenté. Ebben fogja a miniszterelnök vendégeit fogadni. Steindl tervezte, Thék Endre készítette a famunkát, Zsolnay az eozin betéteket, Gelb volt a kárpitos. A szoba különlegességkép hat ránk: stílusában hozzásimul az új országházhoz, afféle magyar-gót tervezet, kissé zavaros, másutt meg régesrég ösmert formák. Nagyon szépek Zsolnay betétjei, ezek vetekednek a finom zománczczal vagy ravasz miniatürfestményekkel. Thék munkája is hajszálig precíz és anyagjához hű. A hátralevő három szobát Faragó, Förk, Györgyi Géza, Edvi Illés, Angyal B. tervezetei szerint az állami iparoktatási intézetek készítették. A munka becsületükre válik.

Ime néhány vagonra való magyar művészet, más kétszáz vagon magyar holmi már elment a párisi kiállításra. Semmi okunk sincs felénkeskednünk: ezek komoly művek, szép és friss magyar tehetségek teremtményei. Öt-hat évvel ezelőtt bizony álmodni sem mertünk volna arról, hogy ilyesmivel állithatunk be a

ros-népe ott hemzsegett a korcsmában s nagyokat ittak a jó fuvar rovására, elhozván hazulról az utolsó garast is, az asszonyok legnagyobb rémulé- tére. Voltak azonban olyanok is, kik sehogysem akartak hitelt adni a korcsmáros szavainak s kétértelműségüknek nyomban kifejezést is adtak.

— Korcsmáros ur, ugy-e tréfál velünk! szölt Abramics, egy jóképű, értelmes paraszt.

— Már mint én? szölt Sitványi, a vendéglős.

— No igen, mert nem hiszem, hogy akadjon olyan bolond ur, aki havat hordasson fuvarba, mikor ölnyi magasságban fekszik mindenütt.

— Pedig azt elhihetik kigyelmetek, hogy a dolog úgy áll, ahogy én azt előadtam.

A parasztok látva a korcsmáros komolyságát, mindtöbben csatlakoztak a hívők táborába, úgy hogy végre csak Abramics maga maradt, ki még kétke- dett a dolog valóságában.

— Hát aztán merne-e hitelezni a jó fuvar rovására, korcsmáros ur? kérdé Abramics.

— Hogy mernék-e, hát persze; irás mellett 5 forintig bárkinek is. Annyi fuvar csak csinál mindegyik, hogy ennyit ki bírjon fizetni.

A korcsmáros eme kijelentése után meghódolt

az utolsó hihetetlen is. Lett ezután dáridó. A jó fuvar rovására mindenki ivott. Ürültek a kanecók, a toll pedig csak úgy sercegett a hitelezők kiállításában közben a korcsmáros kezében, ki örült pancsolt borának ily nagy kelendőségén.

A déli harangszó vetett véget a zajos mulatozásnak. A parasztok nagyobb része kitakarodott a korcsmából s derült hangulatban siettek haza, hogy délután megkezdjék a fuvarozást. Csak néhány dülöngő lump fráter maradt még vissza, kiket azután a korcsmáros ebrudalt ki, nem akarván nekik többet hitelezni.

Péntektől vasárnapig tartott a jó fuvar. Fuvarozott boldog, boldogtalan. Hordták a havat minden- nemű alkalmatossággal: ökrökkel, lovakkal, szamarakkal. Persze, mindenki előbb a saját udvaráról és annak környékéről, hogy ezáltal kettős célzt érjenek.

Vasárnap azután még a nagymise előtt beállították Sitványi Endre vendéglőjébe, hogy benyujtsák a számlát annak a bizonyos urnak, aki a fu- vart fogja fizetni.

Abramics, a legértelmesebb paraszt, — ki szintén csinált néhány fuvar — szólalt meg elsőnek.

— Korcsmáros ur, hát itt van az a, nem tu-

századnyitó világkiállításra. Mi tudjuk, hogy kiknek köszönhető ez a meglepő eredmény: az „Iparművészeti Társulat és Muzeum“ vállvetve látott munkához, Ráth György, Radisics Jenő, Fittler Kamill, Györgyi Kálmán, Lipcsey József — hosszú névsor lenne, ha folytatnám mindazoknak felsorolását, akik fáradhatlan munkájukkal ezeket a reményteljes és máris nagyeredményű állapotokat megteremtették. Magyar munka volt, lendülettel és okos kintartással teljes.

Mindez a holmi kiválóan érdekes építészeti keretben talál otthont Párisban, s az ott tartandó fontos és művészi levegőtől átlengett kiállítás fogalmát ad nekünk arról, hogy miképen lesz Magyarország Párisban képviselve. Ezeréves s mégis fiatal voltunk ellenére sem félünk az igazságos összehasonlításoktól. A közönségnek jól fog esni ez az izelítő: meg fogja belőle tanulni, hogyha szép és művészi holmit akar, nem kell többé a külföldhöz fordulnia. Előfizetőink is jól teszik, ha minél számosabban keresik fel az Iparművészeti Muzeum kiállítását az üllői-uton, mert sokat tanulhatnak belőle és belépti díj nincs.

Tudományos apróságok.

Lebegő vasut. — Az Uganda-vasut. — A világ legnagyobb áramfejlesztő telepe. — Villamos hóseprő gép. — A Bequerel-sugár.

A lebegő vasut eszméje nem új. Az 1827-ben épített első magyar vasut: a pest—kőbányai vasut is ilyen lebegő vasut volt, mint a milyen most, hetven évvel később, Barmen—Elberfeld és Vohnwinkel városok helyi forgalmának lebonyolítására épült. A vasut hossza tizenhárom kilométer, legnagyobbbrészt

dom hogy hijják ur, aki a fuvarbért fogja fizetni? Mert elhoztuk ám a számláinkat.

— Nincs biz' az.

— Hát ki a fránya fog nekünk fizetni?

— Ki más, mint az az ur, aki a fuvarozást elrendelte.

— De hát mikor?

— Nekem úgy mondotta, hogy majd csak az átvételnél — szolt a korcsmáros, és közelebb huzódott az ajtóhoz.

— Az átvételnél?

— Igen — szolt a korcsmáros és megmarkolta a kilincset.

— Hm! Hát hiszen ez mind jól volna, de hát mikor szándékozik átvenni a havat, melyet már összehordtunk? kérdé Abramics a vendéglóst.

— Mikor? Hát bizony majd csak júliusban — veté oda a szót a vendéglős s azzal faképnél hagyva az álmélködő parasztokat, kiugrott az ajtón.

És ezt okosan is cselekedte, mert alighogy szavai elhangzottak, egyszerre husz feldühödött paraszt ökölbe szoritott karja emelkedett a magasba, hogy a korcsmárost lesujtsa. Mert azt ostobaságuk mellett is átlátták, hogy júliusig az összefuvarozott

a Wupper folyam fölött, kisebb része a városi utak fölött halad és valószínűleg még ez évben teljesen átadják a forgalomnak. Nyolczszáz méter hosszú elkészült részén már mult év óta végeznek a legjobb eredménnyel próbameneteket. Egy kettős T alaku sinbe kapaszkodó horony tartja a kocsit és ugyanez a T alaku sinen — melyet a földről felnyúló vastartók tartanak — gördül tovább, tehát mint egy-vágányu, lebegő vasut is látványosság számba menne; de minthogy ennek kilométerje csak hétszáz ezer márkába kerül szemben a berlini elektromos magas vasut két millió és a londoni városi vasut három-négy millió márkájával szemben: érthető érdeklődéssel várják forgalomba vételét. — Egyetlen hátránya az, hogy az összbenyomás nem szép.

*

Az Afrikában jelenleg épülő vasutak között legérdekesebb az — angol kormány költségein épülő — Uganda vasut, amely 885 kilométer hosszú, egy méter nyomtávolságu hegyi vasut. Ez a vasut a Mombassa-szigeten levő kilindini kikötőből indul ki, keresztül megy a Macupa tengerszoroson és felemelkedik a Kilimándzsaro hegy kolosszusra 2539 méter tengerfeletti magasságra — tehát a Gotthard-alagut 1154 m. magasságának több mint kétszeresére és ismét leszáll az 1216 m. tengerfeletti magasságban levő Victória-tóhoz. A pálya építése — a terep nehézségeitől eltekintve — rendkívül fáradsággal és veszélylyel járt, mert a vidék terméketlen, lakatlan és vize kevés. A klimatikus viszonyok káros hatása megítélhető abból, hogy a munkások husz százaléka betegedett meg és két százaléka meghalt. Egyidejűleg tizenhatezer munkás dolgozott a vonalon, az első két évben munkaképtelenné vált munkások száma ezeken felül volt. Ezeknek a nehézségeknek ellenére havonta átlagban tizenegy kilométer vágányt építettek 57.340 márka kilométer egységárban. A munkálatokat 1896 elején kezdték el és ugyanannak az évnek a végén az első háromszázhatvan kilométert át is adták a forgalomnak.

*

hóból még egy talicskára való sem marad, mit átadhassanak.

Keresték a korcsmárost, de az ismerve a parasztok tréfát nem ismerő természetét, jól elrejté magát s így nem is akadtak reá.

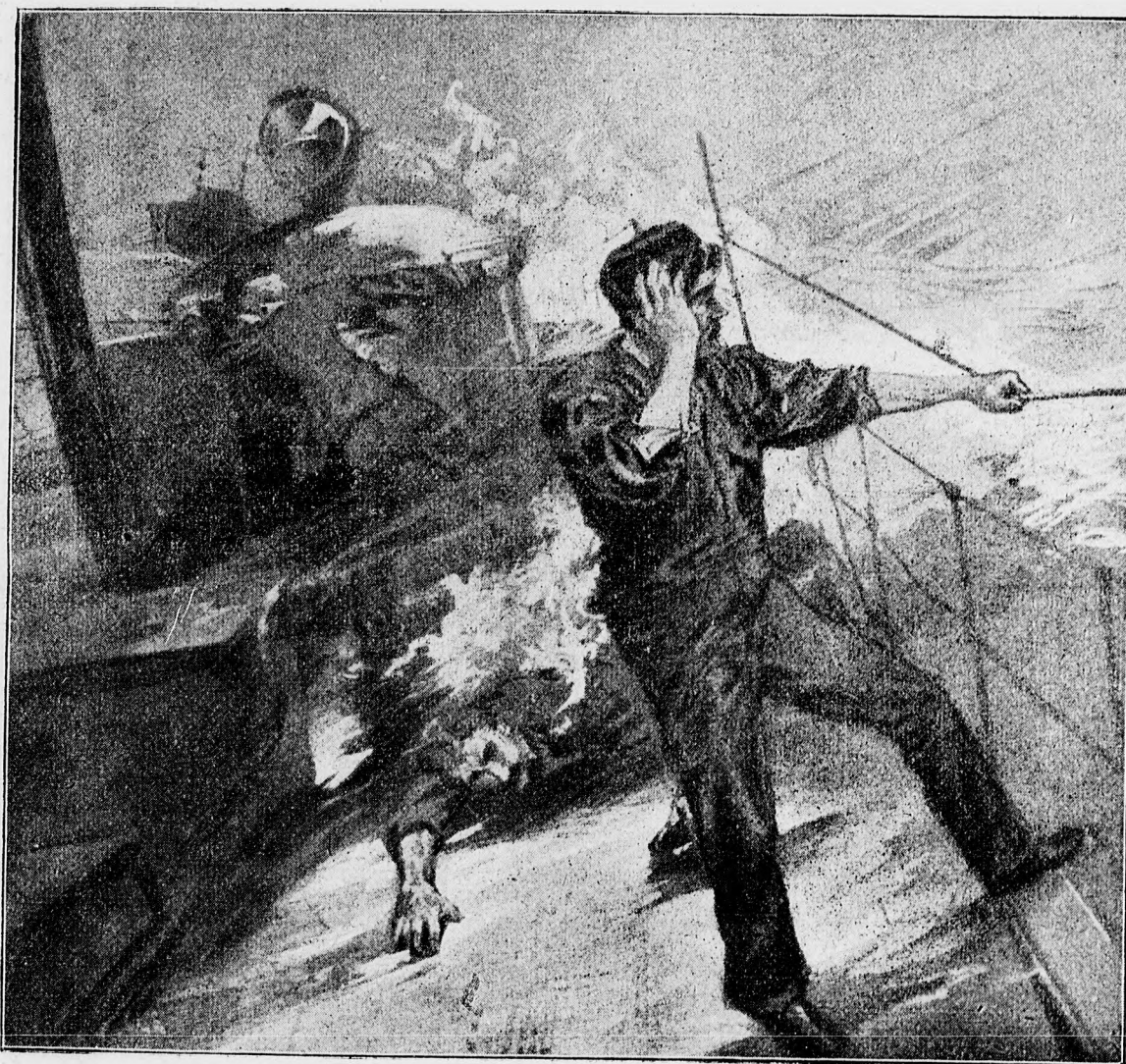
A paraszt boszujának áldozat kell, s miután az kisiklott kezeik ügyéből, elkeseredettséjükben széket, asztalt, mindent felfordítottak s a kezük ügyébe eső üvegeket káromkodva verték a falhoz, s mikor már nem volt mit pusztítani, hangos zshivaj között vonultak ki a korcsmából, atok alatti fogadást téve arra nézve, hogy többé Sitványi korcsmájának még a küszöbét sem lépik át.

Sitványi, a vendéglős, csak napok mulva, mikor már a kedélyek csillapultak, mert haragosai előtt mutatkozni, s hogy meg nem puhították, csak atyjának köszönhetette, kinek általános népszerűsége és tekintélyes állása megvédte őt a parasztok dühétől.

Azóta a parasztok dühe már rég lecsillapult. Az egykori hófuvarozást a feledés fátyla borítja, de ha valaki e fátyolt merő boszantásból fellebbenteni merészelné, azt alighanem megsimogatnák amugy Isten igazában.

A világ legnagyobb áramfejlesztő telepét 100,000 lóerő munkabírással New-Yorkban a Harlem-folyó partján építették a »Third Avenue Railway System« (harmadik avenue-i vasúttársaság.) A tizenhat compound-kondenzációs gép — egyenként ötezer lóerő — forgó-áramu dinamo-elektromos gépekre teszi át a munkát, melyek hatezer voltos feszültségű áramot termelnek. Az elektromos energiát több fióktelepen ötszáz voltos egyenárammá változtatják át s leginkább vasutüzemi célokra fogják használni. A Harlem-folyó közelsége a kondenzációs üzemre igen kedvező, de az építésre, illetve az alapozásra nem, mert a laza talaj miatt cölöpprácra és betonlapra kellett építeni, ami a költségeket igen emelte. Érdekes ujtása lesz az, hogy a szénkezelés, tüzelés, valamint

havazáskor igen jó szolgálatot tett. A hőseprőgép rendes nyári forgalmu alvázon nyugszik, egy közép fülkével és két szélesebb perronnal bir. A perronok mindegyike alatt spanyolnádból készült, hengeralaku kefék helyeztek el, amely villamos erővel, függőleges irányban elmozditható és vízszintes tengely körül forgatható. A két kefe közül mindég csak egy — a menetirányban elől levő — működik és a havat baloldalt — tehát nem a másik vágány felé — hánnya ki. A hőseprőgép három darab husz lóerős mótórral van felszerelve, ezek közül kettő a gépet továbbítja, egy pedig a kefék forgatja. A hőseprőgép hossza 85 méter, legnagyobb szélessége 2.64 méter, súlya tizenhárom tonna, áramfogyasztása kilométerenként mintegy három kilowatt. *

Vihar a tengeren.

a salak és hamu eltávolítása automatikus lesz. A kéményeket harminczegy méter magasságig tömör falazatból, további huszonkilencz méter magasságig aczélemezből állítják elő és belső átmérőjük 3.9 méter. Kiegészítő részük nyolcz lassan járó ventilátor, amelyeknek hatása olyan, mintha minden kémény 152.5 méter magas volna.

*
A hó a villamosságot rosszul vezeti és így a föld feletti vezetési villamos vasutaknál, ahol az áramot a sín vezeti vissza, az áramfogyasztásra igen károsan hat, azért a hó eltakarítására igen nagy gondot kell fordítani. A budapesti közúti vasúttársaság csaknem száz kilométer hosszú felső vezetékű vonalán a hóeltakarítást emberi erővel nem győzi, amerikai mintára — az itteni műhelyében — villamos üzemű hőseprőgépet készítettek, mely már az idei téli

A fizikusok figyelmét most egy új tünemény köti le, — a Bequerel sugár — amely sajátságaiban nagyban hasonlít a Röntgen sugarakhoz, de míg ez csak komplikált fizikai készülékkel, villamos árammal állitható elő, addig a Bequerel sugár egyes fémekből önmagától árad ki. Legjobban lehetne a közismert foszforeszkálás tüneményéhez hasonlítani, de lényegében — a kisugárzástól eltekintve — semmi hasonlatosság nincs. Bequerel sugarat kibocsátó elemet — az Urant és vegyületeit — nem kell elébb a napra kitenni, és a mellett, hogy a kisugárzás ereje nap-nap után egyforma: a fém alakja, nagysága, súlya nem változik. Hogy az energiaveszteséget miként pótolják, azt ma még meg nem állapították. Ennek a sugárnak köszönhetjük a Poloniums és Radiums elemek felfedezését; ama sajátságánál fogva pedig, hogy épp úgy, mint a Röntgen-sugár, a lég-

Zongorázó gyermekek.

köri levegőt elektromos vezetővé változtatja és át nem látszó tárgyak fényképének elkészítésére használható, igen fontos eredményeket várhatunk ettől a sugártól, amelyet felfedezője nevére hívnak, Bequerel-sugárnak.

Figyelmeztetés.

Felkérjük tagjainkat, hogy a még be nem küldött „Tagsági bevallási ivatek“ 8 nap alatt kellően kitöltve, okvetlenül be- küldjék hozzánk, mert míg mind be nem érkeztek, addig a szövetkezeti alakuláshoz való meghívókat nem küldhetjük szét.

Nyugta és köszönetnyilvánítás.

Alólirott azonnal elismerem, hogy mai napon a »Kitartás« tekintetes szerkesztőségének főpénztáránál 80 koronát, szóval nyolczvan koronát hiány nélkül felvettem, mely összeget nekem az említett szerkesztőség az engem ért balesetből kifolyólag, balkezem középujjának megsérüléséből, fizetett ki.

Hálás köszönetemet nyilvánítom a tek. »Kitartás« szerkesztőségének ezen önzetlen cselekedetért, melylyel úgy az én, valamint családom helyzetét megkönnyítette.

Kelt Budapesten, 1900. évi február hó 22-én.

Előttünk mint tanuk:

*Kölesy Zsigmond,
Domokos András.*

Jóvér Mihály.

A magyar királyi államvasutak északi főműhely *Törekvés* dal- és önképző-egylete folyó évi febr. hó 17-én este tartotta meg XII. évi rendes közgyűlését. Az egylet működéséről szóló jegyzőkönyv felolvasása után a tek. igazgatóság által képviselt Rohány Béla fogalmazó ur meleg szavakkal üdvözölte a jelenlevőket, és nem mulasztotta el azon kijelentését, midőn azt hangsúlyozta: ily összetartást és testvéri egyetértést, mint e helyen van, erre még gondolni sem mert volna. A jegyzőkönyv hitelesítése után úgy a dalegylet, mint saját zenéje, Strausz Ferencz művezető ur vezetése alatt, a jelenlevőket jó hangulatba hozták. Később Sajó János lakatos-mester, Sajó Sándornak, a Petőfi társaságnál kitüntetett »Apró sirhantok« czimű költeményét szavalta és a »Munkácsi rabot«, mely oly nagy hatást keltett a jelenlevőkre, hogy hosszantartó taps és éljenzésekkel köszönték meg működését.

Magyar fiu, magyar dolmány. Nagyon szépen összeillik ez a két magyar, de sohase lett igazán egy belőle. Hirtelen fellángolt néha az egyetemeken, akadémiákon a lelkesedés, hogy meg kell csinálni újra a magyar viseletet s aztán éppen olyan hirtelen abba is maradt az egész ügy. Most újra hallunk róla. A nagyváradi jogakadémia növendékei elhatározták, hogy visszahelyezik a maga törvényes jogaiba a magyar öltözetet és már a márczius tizenötödiki ünnepségre magyar ruhában jelennek meg. Bravó, hanem ne legyen a mozgalomnak olyan egyszerre

vége, mint ahogy elmúlt eddig minden akció, amit a magyar fiuk indítottak meg a magyar öltözet mellett.

A kassai honvéd-emlék. Kassáról írják, hogy *Mátray* Lajos szobrász, kit az ottani honvédszoborbizottság az emlékmű elkészítésével megbízott, ama értesülés után, hogy gróf *Andrássy* Dénes nagyobb összeggel járult a szoborhoz, most egész nagyságban akarja a honvéd-szobrot elkészíteni. Eredetileg is így tervezte *Mátray*, de a pénzhiány miatt nem vihette ki a szobornak teljes nagyságban való készítését. A szobor tetején a turul-madár ül, amely győzelem szimbolumaként szétterjesztett szárnyakkal karmai között kardot tart. Egy más értesülés szerint a szoborra a bizottság pályázatot fog hirdetni s a művészi versenyben résztvevő legszebb munkát fogadja el kivitelre.

REGÉNY-ESARNOK.

A ki nem tudott kettőt szeretni.

Regény.

Irta **Halévy J.**

(Folytatás.)

Criquette ezalatt előkelő ismeretséget tett; herceget már régen ismert, egy fejedelmet is látott Rozitánál, de most még egy király is jött a többihez. Keresztül utazott s néhány napig Párisban időzött, Gri—Gri-ben látta Rozitát s feltűnt neki rendkívüli szépsége által, s ezért meglátogatta őt másnap. Criquette is nagyon megtetszett neki s látni kívánta és Aurélie, a szükséges utasítások után bevezette a gyermeket.

— Jer közelebb, kicsike, — mondta a király — ne félj.

— Én nem félek, Felség.

— Vajjon ismételnéd a tegnapi hosszú orrt?

— Szívesen, felség!

A hosszú orr ugyan nem sikerült olyan kitünően, mint a szinpadon, de azért még elég jó volt és ő felsége meg volt elégedve s két aranyat nyomott kezébe e szavakkal: »Nesze kis leány, végy magadnak szép babát!«

Ez volt ama kitünő nevelés kezdete, melyet Rozita fogadott leányának adni akart.

Criquette gondosan eltette a két aranyat egy olcsó piczi tárczába, melyet egyszer Paszkaltól kapott, de az a baj érte, hogy a tárcza elveszett. Criquette egészen oda volt, midőn sehoh sem találhatta. Különbem nem annyira siratta az aranyakat, mint Paszkal ajándékát. Azonban meg volt írva a sors könyvében, hogy egykor majd megtalálja, a midőn épen nagy szüksége lesz rá.

Tizenegyéves korában könnyen felejt a gyermek, s akkor egy hónap roppant nagy idő. De Criquette azért még mindig anyjára gondolt és keservesen siratta. A második emeleten aludt Aurélie szobája mellett. Egy éjjel hirtelen felébredt, hangosan kiáltva: »Anyám, anyám!«; bámulva nézett körül, hamarjában nem tudta, hol van... Ekkor hallotta, hogy Aurélie szokatlanul szelid hangon mondta: »Aludjál, gyermekem, aludjál!«

Más éjjel megint Criquette fájdalmas szivszorulást érzett; úgy volt, mintha anyja hideg ajkai orcáját érintették volna és hangos sirásra fakadt...

Aurélie kiugrott az ágyból s nehezen megnyugtatta a leányt és mikor ismét elaludt, megcsókolta — először.

Igy mult el az első hónap. Criquette nem volt boldogtalan, hiszen gyermek volt és örült, hogy olyan szép házban lakik, pompás hintóban kocsikázik, szép ruhában jár és finom eledellel él. De még sem érezte magát egészen boldognak, nagy bú bántotta szivét. Paszkalt csak este láthatta a színházban és akkor is csak futólag, pedig ő volt egyetlen barátja a világon, pajtása, fivére. Szemrehányást tett magának, hogy ő gazdag lett — mert gazdagnak képzelte magát — holott Paszkal szegény marad; olyan örömet megosztana vele mindent. Soha sem feledte el csemegéinek felét Paszkal számára félretenni s egy örizetlen pillanatban zsebredugni. Rozita egyszer észrevette s nevetve mondta: »Lám, a pákosztos czicza!«

— Nem magamnak teszem el, hanem Paszkalnak adom; — felelt Criquette pirulva.

— Szegény kicsike! — Milyen jó vagy te! Végy csak, a mennyit akarsz!

— Ezen estétől kezdve Paszkal mindennap valóban hercegi vacsorát kapott. Mindig lehetőleg korán ment a színházba, majombőrbe bujt és egyik folyosón leste Criquette megjelenését, nem a jó eledel, hanem ő maga végett, kit olyan nagyon szeretett; aztán együtt ültek valamely sarokban és tervezték a jövőt illetőleg, míg Paszkal csemegézett. Belépnek majd egy szini-iskolába, természetesen elnyerik valamennyi díjat, ugyanegy szintársulathoz szerződnek és mindig, mindig együtt fognak élni.

De már a második hónap elején olyan esemény következett, mely messzire terjedő változásokat hozott magával Criquette életében. Egy napon a nappali szobában a szőnyegen heverve játszott Rozita kis öl ebével. Néha-néha hallgatózott, mert a mellékszobában vitatkozó hangokat vélt hallani; aztán megint tovább játszott. Criquette nem tévedett, heves vita támadt a herceg és Rozita közt. A színésznő végre rászánta magát, tudván, milyen nehéz vállalat az, hogy megkéri a herceget, fizetné meg még egyszer adósságait leánya, Criquette, kedvéért. Azt remélte, hogy a herceg szive Criquette említése által meglágyul, de épen az ellenkezőt érte el.

— Criquette kedvéért! Beszéljünk hát egyszer Criquetteről, ha úgy tetszik, édesem. — Bolond gondolat volt öntől, azt a leányt magához venni!

— Ah, ön is, mint Platin, szemrehányást tesz nekem azért, mert irgalmas voltam, mert egyszer jót akartam tenni?

— Korántsem. A kis leány kedves, érdekes. Ha arról van szó, hogy valami jó nevelő-intézetbe akarja adni, szívesen viselném neveltetésének, kiképzetésének költségeit. De hogy a gyermeket ide hozta a házához és mindennap kiállítja a boulognei ligetben.

— Oh, kiállítom őt?

— Igen, kiállítja! Az én véleményem szerint az nemcsak nevetséges, de a leány tulajdon érdekére nézve, rossz. Ami adósságai megfizetését illeti — azt mondom: Nem! Őt évi ismeretségünk alatt kétszer megtettem és az nagyon is elég volt. Ön pazarló és a játékban nem kedvezett nekem a szerencse, annak következtében nagyobb jövedelmet kellett huznom birtokaimból, mint a mennyit rendszeren hoznak, szigorubbna kellettennem alattvalóimmal szemben. — Nem vagyok kegyetlen s nem

akarom alattvalóimat nyúzni. De az még nem elég. A czár nagyon rossz környezetben él, tanácsadóira hallgat, kik örült dolgokra akarják rávenni — azon fáradoznak, hogy az örök szolgaság megszűnjék s a jobbágyok fölszabaduljanak. Ha ezen örült eszme megvalósul, akkor elveszitem jövedelmem egyharmadát, ezért nem fizetem meg adósságait!

A szóváltás egyre hangosabb lett és a vita végre olyan hevessé vált, hogy a herceg kalapját fogta s kirohant a szobából. Criquette még mindig a kutyával játszott. A herceg olyan hirtelen kirohant, hogy ki nem kerülhette a kis leányt s a kezére hágott. Reszketve, fájdalmas kiáltással felemelkedett.

— Kiállhatatlan, hogy ez a gyermek mindig láb alatt van! — ordított a herceg, megragadta Criquette karját s egy pamlagra lóditotta. Felébredt benne a kozák. Criquette rémülten hebegett: Bocsánatot kérek, nem kellett volna itt lennem!

Rozita térdre borult s védőleg átkarolta a gyermeket. Aurélie épen belépett s megállt az ajtóban.

Szavelin ez alatt észére tért. Nem volt rosszlelkű és szégyelte durvaságát.

— Én kérek bocsánatot, Criquette, — mondta, — én vagyok a hibás. Mutasd a kezedet! Nagyon fáj?

— Nem, fenség, már nem fáj. Csak megijedtem, nem kellett volna sikoltanom.

— Légy nyugodt! Majd valami szép játékszert küldök neked.

Egy óra mulva ékes sipláda fogantyuját forgatta az inas Rozita boudoirjában. A lánán hegedülő majom állt, szemét hunyorgatva és vigyorogva. Criquette egy széken ült és nézte, de arcán az ékes játékszer daczára nem lehetett örömet látni, sőt ellenben, hús árny terült el rajta. Ez a majom! Paszkalra gondolt!

IV.

Rozita ezalatt Aurélievel tanácskozott. Fontos ügyekben mindig Aurélie tanácsát kérte és rendszeren követte is. Aurélie igen higgadt, igen értelmes és okos volt, műveltségénél fogva egészen más állást betölthetett volna. Lassan és helyesen beszélt rövid mondatokban; olyan kitűnően irt, miszerint Rozita egészen el volt ragadtatva, mert neki köszönhetette, hogy levelei feltűnést keltettek, azokat rendszeren Aurélie fogalmazta. De mindezek daczára Aurélie mindig helyén maradt s a legbizalmasabb tárgyalásoknál is mindig a legudvariasabb hangon beszélt urnőjével. Nem volt sem fecsegő, sem kíváncsi és sohasem kapott levelet és senki sem látogatta meg. A házat csak Rozita ügyeiben hagyta el és minden három hónapban egyszer ment el Rozita ügyvivőjéhez.

Ámbár tizenöt éve volt már a háznál, Rozita még sem tudott semmit komornája multjáról. Csak egyszer akarta őt kikérdezni, de Aurélie röviden és határozottan felelt:

— Nagy köszönettel venném, ha többé nem intézne hozzám kérdést multamat illetőleg. Nagyon sok szerencsétlenség és csalódás ért engem, s nem szeretek arra visszaemlékezni. Becsületesen és hiven szolgálom önt, s úgy hiszem, ez a földolog.

1860-ban azonban, úgy látszik, mintha Aurélie megbarátkozott volna egy Guarena nevű asszonnyal, ki pár hétig a házhoz járt, hogy egy pár spanyol mondatra tanítsa a színésznőt, melyek egyik szerepében előfordultak. Guerana asszony vagy hat-

ván éves lehetett, szegényesen öltözködött és vézna, gyenge kinézésű volt, de igen finom modorral bírt. Pontosan jött a meghatározott időre, de gyakran háromnegyed óráig kellett Rozitára várnia, Aurélie olyankor, urnője nagy csodálkozására, társalgott vele. Az ilyen módon kötött ismeretségnek azonban nem szakadt vége a spanyol leczkék megszüntével, hanem öt hónapon át Guarena asszony gyakran látogatta meg Auréliet. Ezek után a komorna minden hónapban egy-két napi szabadságot kért; reggel elment és este, a színház idején visszajött. A kíváncsi cselédség egyszer utána küldte Celesztint, de az sem tudott meg egyebet csak hogy Aurélie az északi pályaudvarban menetjegyet váltott

Rozita tehát tanácskozott Aurélievel.

— Mit tegyek? — Panaszkodék Rozita. — Én nem mondom le Criquetteről soha, — de soha!

— Hiszen arról nincs szó. Ha a színházról elvehetné a gyermeket és nevelőintézetbe adná, ez lenne a legjobb, de arra gondolni sem lehet, a mig Gri—Grit adják.

— Mitévő legyenek hát?

— Criquette fönt alszik nálam. Maradjon ott nappal is, akkor a herceg nem látja és minden kellemetlenség ki lesz kerülve.

— Arra már nem is gondoltam, de nem akarom szólni, mert úgy gondolom, hogy ön nem sziveli a kis leányt.

— Sőt ellenkezőleg, — felelt Aurélie fagyos hangon, — szeretem őt, már a mennyire egyáltalában szeretni tudok. Hiszen eléggé ismer s tudja, hogy nem vagyok érzélgős.

— Akkor hát magához veszi?

— Igen — az legjobb lesz a gyermekre nézve; nem jó az, hogy Criquette egész nap csak játszik. Én majd leczkéket adok neki, írni, olvasni tanítom és egyéb iskolai tantárgyakban fogom oktatni, — értek én ahhoz is.

— Tudom — tudom! Tehát majd megpróbáljuk így.

Ezentul Criquette élete egyhangu és szomorú lett. Már csak egyetlenegy szórakozása volt: a színház, vagyis szerepe és Paszkal. De milyen hosszúak voltak a napok! A leczke mindig azzal kezdődött, hogy Aurélie egy oldalt diktált neki a bibliából. Mig Criquette irt, olyan élénken visszaemlékezett ama vidám leczkékre, melyet Paszkal adott neki, miszerint egyszer azt írta, hogy a szentlélek Buridant szállta meg Dávid helyett. Midőn Aurélie ezt a furcsa dolgot elolvasta, megdorgálta Criquettet, de nem épen keményen, mert Aurélie nem bánt vele sem szigorúan, sem keményen, sőt igyekezett szelidnek lenni, de azt nem igen lehet megtanulni, hogyan kell a gyermekek szeretetét megnyerni, ez csakis annak sikerül, aki szerető szívvvel és érző lélekkel bír, — pedig igazság szerint — Aurélie nem szerette Criquettet és annak daczára mégis sokat foglalkozott vele, de bizonyos hideg, kiszámított érzellemmel.

(Folytatása következik.)

ISMERETEK TÁRA.

Halál vér nélkül.

Az orvosok a most folyó háboruban többször megfigyelték, hogy katonák elestek s rövid idő alatt meghaltak, anélkül, hogy testükön legkisebb sérülést találtak volna. Az ilyen betegek heves fájda-

lomról panaszkodnak, amelyet a gyomor tájékán éreznek. Az orvosok úgy magyarázzák ezt a különös jelenséget, hogy a szétrobbant bomba levegőnyomása okozza s talán valami belső szerv elszakadása lehet a halál oka. Sokszor előfordul az is, hogy külsőleg nagyon súlyos sérülésekből kigyógyulnak a katonák. Egy angol katonának a golyó a homlokán hatolt a fejébe s az állán jött ki, azután ismét a testet érte és a jobb kulcsfontnál megakadt. A golyó véletlenül nem ért csontot s a katona meggyógyult. Egészen különös sebesülés, amikor a golyó átfurja a beleket mégis szinte könnyen bekövetkezik a gyógyulás. Néha megfigyelték, hogy a golyó áthatolt egy csonton, anélkül, hogy a csontot szétzúzta volna.

A legnagyobb lokomotív.

Néhány hét múlva kerül ki a belforti gépgyárból két óriási lokomotív, amelyhez hasonló még nem készítették. A lokomotívokat a francia északi vasúti társaság rendelte meg. Egyiket közülök ki fogja állítani a kiállítás gépcsarnokában, a másikat pedig besorozza a többi lokomotív közé. Ez az óriási gép a páris-calais-i vonalon fog közlekedni, még pedig olyan gyorsasággal, aminőt Európában vonatok még nem értek el. A lokomotív husz méter hosszú és hatszáz kilogramm köszenet és husz köbméter vizet vihet magával.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Figyelmeztetés! Kérjük a tisztelt tagokat, hogy minden egyes befizetésnél a tagkönyvecske számát okvetlenül felírják a seck- vagy utalvány-lapokra, mert különben a nehézkes kezelés miatt könnyen megtörténhetik, hogy igényeik csorbát szenvednek.

A mádi zsidó és Buller. Egy orvos írja nekünk, hogy mikor egyik betegénél járt s állapota után tudakozódott, a szegény páciens azt felelte, hogy ott van, ahol — Buller, amivel azt akarta jelenteni, hogy a régi helyzetben. Az angol-bur háború megkezdése s Buller vitéz generális föltűnése előtt az ilyes állapot jellemzése a mádi zsidóra való hivatkozással történt, aki tudvalevőleg akarata ellenére is oda jutott vissza, ahonnan elindult. A mádi izraelita most alighanem elveszti népszerűsége javarésztét s helyette Bullerről emlékeznek meg, aki nem egyszer, de immár kétszer került oda vissza, ahonnan utra indult s ahova — mint mondotta — nincs visszatérés. Buller halálmegvetéssel a szívében s a Ladysmithbe utat nyitó kulcsal a zsebében, tette meg azt az utat, amelynek révén a mádi zsidó halhatatlanságra tett szert s így az emlegetett izraelitát messze tulszárnyalta. A mádi atyafi észrevétlenül, teljes csöndben indult éjjeli útjára s hitsorsosai épen nem ujongtak, hogy utra kerekedett, ellentétbe Bullerrel, akinek készülődése s megindulása egész Angolország diadalmi kiáltása mellett történt. A mádi utas nem tett fogadást arra, hogy kiindulási pontjára vissza nem tér, mig Buller esküdözött, hogy Tugelának az a partja, amelyet

elhagyott, többé nem látja őt viszont. Ha most már mindezek után tekintetbe vesszük, hogy a szájas generális megest régi helyén tanyázik, be kell látnunk, hogy az említett betegnek tökéletesen igaza volt, mikor a mádi izraelita mellőzésével egyenesen Buller tábornokra hivatkozott. Ha pedig lengettörténik az, ami máskülönben igen valószínű, hogy a vitéz generális harmadszor is megindul és harmadszor is visszatér oda, ahova visszajutni eszéágában sincs, akkor a mádi zsidó halhatatlanságába vetett hit hiu reménykedésnek bizonyul, mert az ő helyét egyszer s mindenkorra Buller foglalja el, akivel mádi atyafi többé nem konkurrálhat.

Leánykérés virágnyelven. Japán több részében az a sajtáságos szokás él, hogy »virágnyelven« kéri meg a leányt és ép úgy adják meg az igent, vagy a kosarat. A japánok szeretik virágokkal ékesíteni ablakaikat. Az idegenek gyakran feltűnik, hogy az ablakokról vagy verandákról hármastánczon egy díszvirágcserep lóg le, amely azonban egészen üres. A beavatottak tudják már, hogy az ilyen házban egy vagy több hajadon leány van. Az eljárás most már az, hogy a kérő óvatosan közeledik ehhez a virágcserephez és belé ültet egy neki kedves virágot, amire visszavonul. A hagyománynak megfelelően sem az anya, sem a leány nem veheti észre, hogy a fiatal ember ott ólalkodik a virágcserep körül. Ha a hangulat a kérőre nézve kedvező, az ültetett virágot a legnagyobb gondnal ápolják. De ha a kérő nem kedves a leánynak, sem az anyának, akkor az ültetett virágrepül az utcára.

Az utolsó „szombatosok“. A XVI. század végefelé történt, hogy szenterzsébeti Eössy András dugazdag lófő székely a krónika szerint, »addig olvasá a bibliát, hogy szépen kitalálá a szombatos vallást.« A szentháromsággal együtt az új szövetség szentségét is elvetette s csak az ó-testamentum parancsainak engedelmesskedett. A székelyek között csakhamar elterjedt az új vallás s mikor Eössy az 1500-as évek végén, vagy a XVI. század első éveiben meghalt, már annyira híve volt az új vallásnak, hogy a fehérvári országgyűlés 1595-ben törvényt is hozott ellene. Sok üldözésben volt részük ezután a szombatosoknak. Zsidó mintára irt énekeiket és imádságaikat is csak rejtett helyen olvashatták, mert a tiltott iratok lapozgatása nagy veszedelmet, jószág-, sőt fejvesztést is hozhatott a szombatos vallás hívére. Azóta nagy fordulat történt e vallás dolgában. Az a néhány szombatos, ki még megmaradt a régiékek közül, a zsidó emancipáció idejében minden előzetes kérdés vagy beleegyezés nélkül áttért a zsidó vallásra. Az országban ma már csak két ember van még szombatos hiten. Hazai Hugó nemrég megjelent munkájában a következő érdekes adatokat olvassuk az utolsó szombatosokról:

Sallós József bödőz-ujfalusi bíró az egyetlen még élő szombatos férfi az országban. Mikor a szombatosok áttértek a zsidó hitre, Sallós katona volt. Majd csendőr lett s mire visszakerült a falujába, a szombatosok nyíltan is zsidók voltak már. Báró Eötvös József, az akkori kultuszminiszter nem tűrte, hogy a szombatosoknak bántódásuk legyen meg nem engedett áttérésük miatt. Az áttért szombatosok nagy buzgalommal vallották ugyan a zsidó hitet, de nagy szegénységük miatt nem tarthattak rendes hitoktatót s így a bödőz-ujfalusi zsidó hitközség a szomorú anyagi és szellemi viszonyok között hanyatlásnak indult. Sallós ezt látva, meg-

maradt szombatosnak s habár római katolikus gyanánt tartják őt nyilván, ma is szombatos s hitbuzgó egész a tulhajtottságig feleségével, Nagy Eszterrel együtt. Gyermekekük nincs s így bennük fog kihalni a szombatos vallás utolsó két híve. Ennek a Sallósnak van három szombatos imakönyve, melyekhez oly nagyon ragaszkodik, hogy csak nagy kérésre volt hajlandó kölcsön adni kettőt közülük. A harmadiktól »nincs az a kincs, melyért megválna« még csak néhány napra is, mert ez a »mindennapi«,

Egy régi alapítvány története. Két évszázad óta huzódó vitás ügy fejeződött be a napokban az államkincstár és a máramarosi református egyházak között kötött egyezséggel.

A perlekedő. Néhány nappal ezelőtt meghalt Nápolyban Camillo és Giannino Antona-Traversinuk, a két vigjátékírónak az apja. Ez az ember aki mellékesen milliomosnak is érezhette magát, egyike volt Olaszország legkülönösebb embereinek. Nemcsak hogy a legszerényebb temetést kívánta, hanem megtiltá azt is, hogy a halála hírének közlése tegyék. Egyik nagy különössége az volt, hogy rendkívül szeretett pörösködni. Milanot, a szülővárosát, odahagyta, mert adók miatt pört vesztett a várossal szemben. Attól kezdve senkinek sem volt szabad emlegetni előtte városának a nevét. Még Nápolyból is fölebbezett, úgy hogy pörösködéseinek a száma végtelenné növekedett. Hogy a milánóiakat bosszantsa, páholyát a Scalaban bezáratta. Amikor I. Vilmos császár 1873-ban Milanóban volt, s a városi hatóság a diszeladásra felnyitatta a páholyt és beültetett néhány tisztet, ez ellen tiltakozott. Amikor pedig egy kétségbeesett pörösködésből mint győztes került ki, akkor az ítéletet márványba vésette és Desioban lévő mezei lakának a falába helyeztette a márványtáblát. Nagy feltűnést keltett pöréi között az ugynevezett »rostélyos pör«. Egy ízben egy vendéglőben elolvastván az étlapot, rostélyost kért. Szerencsétlenségére, vagyis inkább a vendéglős szerencsétlenségére, rostélyos már nem volt. Traversi protestált, mert — ugymond — ami az étlapon van, annak a konyhában is kell lennie. Rögtön ment egy jegyzőhöz, az hozott magával két tanút, s Traversi aztán ott a vendéglőben jegyzőkönyvet vétetett föl az esetről. Aztán panaszt emelt és a harmadik fórumon megnyerte a pört. A vendéglőst elítélték 1.20 lirára, amibe az étlap szerint egy rostélyos kerül. Hogy következetes legyen mindvégig, valószínűleg a végrendeletéből is pör támad, amennyiben fiaira az örökségnek csak a köteles részét hagyományozta.

Különbség. A mentőkocsiban két elgázolt embert visznek. A nagy kocsiforgalom két áldozata beszélget:

- Magát milyen kocsi gázolta el?
- Egy komfortáblí. És magát?
- A másik büszkén licitálja tul:
- Engem egy grófi magánfogat!

Az amsterdami kereskedelmi és hitelbank által mai számunkban hirdetett állásra különösen felhívjuk olvasóink figyelmét. A nevezett intézet ugyanis egy föltötte előnyös, de a nagy közönség előtt még kevésbé ismert módot talált fel, hogy mindenki tagja lehet csekély havi fizetés mellett egy egyesületnek, mely teljesen biztos, az állam által biztosított és a nyereségre legtöbb kilátásra bíró értékpapírokat szerez. Havonként következnek azután visszatérítés gyanánt több különböző, s éppen azt a jelentékenyen magas nyeresémet kihuzása, úgy hogy az illető résztvevők a körülmények szerint igen nevezetes nyereséget érhetnek el. A ki tehát csekély kockázat mellett vagyonát ez uton óhajtja gyarapítani, annak ezen mód különösen ajánlható.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Felkérjük igen tisztelt tagjainkat, hogy a szerkesztői üzeneteket elolvasni szíveskedjenek, mert tekintve attól, hogy levelekre, levelezőlapokra, utalvány- vagy cheque-lapon tett kérdésekre többnyire itt válaszolunk s a beküldött pénzküldeményeket, ha több óra küldetnek, itt nyugtázzuk, gyakran általános érdekű értesítéseket is adunk, bár névre szólunk.

Ilosvaji János, Tisza-Ujlak. Szíves fáradozásait köszönjük. Lapot megindítottuk, kérjük támogatását jövőre is, üdvözljük. — Emrich János, Gyulafalva. Beküldött 6 koronát megkaptuk, megfelelően könyveltük el, üdvözljük. — Petik János, Kassa. Február és márcziusra számoltuk el. Üdvözljük. — Benkő Ferencz, Piski. Megkaptuk, januárra számoltuk el, üdvözljük. — Jankó István, Mikeszásza. Beküldött 10 koronát 1899. szeptember, október, november, december és 1900. január óra számoltuk el. Üdvözljük. — Zalavári Béla, Királyháza. Ismételten köszönjük szíves fáradozásait, kérjük a jövőre is. Üdvözljük. — Mankovits Miklós, Királyháza. 1899. július, augusztus valamint 1900. márcziusra számoltuk el. Üdvözljük. — Kovács Pál, Kassa. Üdvözljük tagjaink sorában, elkönyveltük 1900. január és februárra. — Vetró Lajos, Szeged. Elszámoltuk márcziusra. Üdvözljük. — Szántó József, Anina. Megkaptuk 1900. február és márczius hónapokra számoltuk el. Üdvözljük. — Tóth Károly, Paks. 1900. márczius hó 31-ig teljesen rendben van. Üdvözlük. — Pethő András, S.-A.-Ujhely. Elkönyveltük 1900. január és februárra. Üdvözljük. — Szalay Sándor, S.-A.-Ujhely. Elszámoltuk 1900. február és márcziusra. Üdvözlük. — Csiba György, S.-A.-Ujhely. Elkönyveltük 1900. február és januárra. Üdvözljük. — Ballia János, Versecz. Sajnálattal tudatjuk, hogy közölt sorsjegyei nem nyertek. Üdvözljük. — Máté Mihály, Segesvár. Szíves levelében kéréteket elküldöttük. Köszönjük lelkes támogatását s kérjük a jövőre is. Üdvözlük.

10.000 frt tiszta nyereséget

a legkisebb rizikó mellett elérheti bárki évenként, aki egy

biztos, és az egész Osztrák-Magyar birodalomban engedélyezett értékpapírok kihasználására alakult egyesületbe

mint tag — belép.

Havi hozzájárulás 6 frt, fél rész 3 frt.

Tagsági feltételeket (prospektust) ezen **nagyon szolid** egyesületre nézve ingyen és bérmentve küld (Porto: levél 10, kártya 5 kr.)

AMSTERDAM, A kereskedelmi és Nicolaas Witsenkade 13. hitelbank igazgatósága.

Ügyes képviselők kerestetnek.

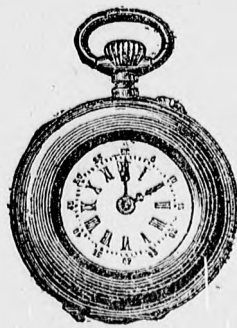
Ajánlatok német nyelven kéretnek.

Hirdetések
felvételek a kiadóhivatalban
Budapest, VIII., Köztemető-ut 3.

Bámulatos olesó! Goldin óra 8 frt.

Nikel remontoir erős zsebóra, szépen diszitett tokkal, másodperc-mutatoval csak 2 frt 60 kr. Nikel remontoir zsebóra zománcz számlappal, minden 32 órában felhuzandó, kitűnő szerkezetű, 3 frt 50 kr., dupla fedéllel 5 frt. Uj ezüst rem. zsebóra, művészileg vésett tokkal, teljes szerkezetű, 4 frt 20 kr., dupla fedéllel 5 frt 50 kr. Tula rem. zsebóra 5 frt, dupla fedéllel 7 frt 50

KUN H. műórás

kr. Valódi ezüst rem. zsebóra finom svájci szerkezetű 6 frt, dupla-fedéllel 8 frt. Valódi ezüstlánczok 2 frt és feljebb. Ébresztő-órák 2 frt. A nálam vásárolt nikel- és ezüst-órák valódiságért 10 évi írásbeli jótállást nyújtok. Javítások 2 évi jótállással. — Képes árjegyzéket **órákról**, továbbá külön árjegyzéket **tajtékpipákról** ingyen és bérmentve küldök.

BUDAPEST,
VII. ker., Klauzál-utca 32. sz. K.

Czimbalmaim az ezredéves kiállításon kitüntetve.

Szalon-czimbalmok

pedálos, barna vagy feketében, kitűnő erős csengő hanggal, erős szerkezettel, 3 évi jótállással. Bolti ár 150 frt, nálam 75 frtért kaphatók. — Alapos tanítást is elvállalok, havonta 8 frtért.

➡ **Árjegyzéket bérmentve küldök.** ➡

JEGESI GÉZA

műokleveles czimbalomkészítő és a vaskoronás czimbalom feltalálója

Budapest, VII., nefelejts-utca 43. sz.
készítési telepen.

NEM HULL A HAJ, NINCS TÖBBÉ KOPASZ EMBER

Szenzációt kelt a gyógyfűkivonatom, melyet évek hosszu során át tanulmányoztam, hogy mikép lehessen meggátolni a megkopaszodást.

EXIKÁTOR

1 üveg ára 2 korona 40 fillér.

Felfedeztem és százsoros pénzzel fizetek, ha kétszeri használat után rögtön meg nem szűnik a hajhullás, korpakép zödés és mindennemű fejbőrbetegség.

Kapható gyógyszerárakban és mindennemű illat- és piperecikk-kereskedésben

Főraktár: Török József gyógyszerháza, Király-utca 12.

Erdélyi főraktár és vezérképviselőség: **GÓTH GYULA**, illat- és piperecikk-nagykereskedőnél, Gyulafehérvár, főtér.

Vidéki megrendeléseket utánvétellel azonnal eszközöl:

Egyedüli készítő és szétküldési raktára **DOBÉ NÁNDOR**, ur-, nő- és színházi fodrász Budapest, Nefelejts-utca 27.